

5. Ткаченко П. І. Перспективи розвитку аграрної торгівлі між Україною та Великою Британією // Економіка і суспільство. – 2022. – №8. – С. 49-60.

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В ВОЄННИЙ ЧАС

Ольга Безпаленко, к. е. н., доцент,
завідувач кафедри фінансів

Володимир Непочесний, аспірант

Київський університет ринкових відносин, м. Київ, Україна

Повномасштабна війна Росії проти України справді завдала руйнівного удару по українській економіці, а особливо по зовнішньоекономічній діяльності. Руйнування виробничих потужностей, інфраструктури, логістичних шляхів призвело до значних прямих економічних втрат. Багато підприємств були змушені призупинити або скоротити виробництво через відсутність доступу до сировини, енергоресурсів, а також через ризики для життя працівників. Підвищення цін на енергоносії, сировину, логістичні послуги та страхування призвело до значного зростання витрат виробництва. Блокада українських портів, руйнування транспортної інфраструктури, а також зниження попиту на українську продукцію на світових ринках призвели до значного скорочення експорту. Обмеження на імпорт деяких товарів, зростання цін на імпортовані товари та логістичні проблеми ускладнили забезпечення української економіки необхідними ресурсами. Війна відлякала іноземних інвесторів, що негативно вплинуло на приплив інвестицій в українську економіку.

У зв'язку з цим, в сучасних умовах необхідно вжити заходів для забезпечення оптимального розвитку зовнішньоекономічної діяльності України та її окремих секторів у контексті міжнародних відносин держави. Одним із таких шляхів є вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності [1].

З метою посилення імпоротно-експортної діяльності державних підприємств були впроваджені наступні законодавчі зміни та ініціативи [2]:

- звільнено від сплати ввізного мита продукти харчування, лікарські засоби та вироби медичного призначення, що мають соціальну значущість, визначену Кабінетом Міністрів України

- звільнено від сплати ввізного мита та ПДВ товари вільного обігу (алкогольні напої, тютюнові вироби (крім цигарок)), що ввозяться підприємствами, якщо вони не мають російського походження;

- внесено зміни до порядку видачі сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал. У разі визнання сертифікатів, виданих іншими країнами, не вимагається проведення фітосанітарних перевірок;

- спрощено митні процедури при постачанні нафтопродуктів;

- дозволено операторам ринку харчових продуктів та кормів реалізовувати імпортовану продукцію з інформацією або маркуванням іноземною мовою;

- розширено перелік товарів, на які Мінекономіки видає ліцензії на експорт;

- дозволяється ввезення та реалізація тютюнових виробів без дотримання вимог законодавства України про маркування;

- започаткування електронного бізнесу - бізнес може вестися виключно у безготівковій формі, без необхідності оформлення будь-яких паперових документів.

Пріоритетними напрямками вдосконалення державного регулювання ЗЕД можуть бути:

- зменшення кількості дозвільних документів, автоматизація митних процедур, спрощення процедури реєстрації суб'єктів ЗЕД;

- мінімізація кількості перевірок, скорочення термінів розгляду документів;

- розробка спеціальних програм підтримки для МСБ, спрощення доступу до фінансування та експортних ринків;

- посилення захисту прав інтелектуальної власності для залучення інноваційних компаній;

- перехід до електронних сервісів у сфері ЗЕД, що підвищить прозорість та ефективність процесів;

- активізація участі в міжнародних торгових переговорах, укладання нових угод про вільну торгівлю.

Наразі відбувається модифікація правових механізмів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, зокрема, запроваджено норми, що регулюють імпортно-експортну діяльність суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану [3].

Крім того, Україна посилила заборону на співпрацю з комерційними партнерами, пов'язаними з державою-агресором. Україна також підписала Конвенцію про процедуру спільного транзиту, яка дозволяє українським компаніям перевозити товари через територію ЄС, Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) та інших країн-членів угоди без необхідності проходження транзитних митниць у відповідних країнах-членах угоди, що значно полегшило зовнішню торгівлю країни та сприяло покращенню логістичної мережі [4].

Отже, регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах війни дійсно набуває особливої ваги та складності. Війна створює надзвичайно динамічне середовище, де ситуація може змінюватися щодня, це вимагає від органів державної влади гнучкості та здатності оперативна адаптувати регуляторні заходи до нових умов. ЗЕД стає інструментом не лише економічної, а й політичної та військової стратегії. І завдання полягає в тому, щоб максимально підтримати економіку, забезпечити обороноздатність країни та зміцнити міжнародну підтримку.

Список використаних джерел

1. Кваша С., Павленко О., Вакуленко В. Наукові засади розвитку зовнішньоекономічної діяльності в контексті міжнародних відносин України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2024. Випуск № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-6> (дата звернення: 15.09.2024)
2. Купрієнко О.О., Литвишко Л.О. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах війни. Перспективи розвитку територій: теорія і практика. поствоєнне відновлення. Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, Харків, 16–17 листопада 2023 р. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. - 585 с. URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/konferentsii/2023/Tezy_2023/Zbirnyk%20tez_16-17_11_23_2_compressed.pdf#page=105 (дата звернення: 15.09.2024)
3. Скрипник С.В., Процевят О.С., Воронова О.В. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. Випуск № 38.
4. Зеліч В.В., Матвеєв М.Е. Особливості регулювання та контролю зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану: реалії сьогодення. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. Випуск № 5 (5). - С. 93-97.